

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 10. Zettortdeenâ 9tâ Merz 1850.

S l u d d i n a f c h a n a .

Zif abtri Ferrahs ugguns pee salmu jumteem un kursch tad gan spehji ugguni sawalbiht! Wiſeet wiſſa ehka un wiſſas zittas libds, ja tabs ar ſalmeem apjuntas un tuwu klahu jeb appafsch wehja ſtahw. Zur prettim pee ehkahn, ſas ar tabdeem ſalmeem apjunti, ſas ſtiprà mahlainâ uhdeni ſamehrzeti un noſauzami „Leifchu junti“ jeb mahlu ſalmu junti ugguns aplam ne lihþ, un tabs itt labbi warr iſglaht, kaut ir zittas ehkas blaſſam degtu.

Augſti zeenijams Miniftera lungs tadeht muhsu zeen. Kurſemmes Gubernatoram irr atlaiddis ſinnu un pamahziſchanu, kâ tahdus mahlu ſalmu juntuſ warr uſtaifiht, un ſchis nu ſcho leetu leek fluddinaht wiſſeem kungeem, nowaddeem un ſemneekem ar ſcho ſinnu: lai ik gaddus preeſch ſeemas laika pilſkungeateefai dohocht ſinnu, zif ehku tanni gaddâ effoht apjuntas ar tahdeem mahlu ſalmeem jeb ar tahdeem dakſtineem, ſas no mahla un ſalmeem irr taiſiti.

• Pamahziſchana, kâ juntu buhs apjunt ar ſalmeem, ſas papreeſch ar mahlu irr fataifiſiti.

I. Salmi, ſas ar mahlu ſataifiſiti.

Ja tu tahdu juntu gribbi taiſiht, tad ne ſeeni tohs ſalmu kublus leelakus, ne kâ 3 werſchof (ſas irr 4 zollus) refnus, un eemehrzi tohs gallus tabdâ uhdeni, ſas ar mahlu beefi ſajauktâ. Weens darbineekſ lai ſcho ar mahlu labbi ſajauktu uhdeni weenumehr ar lahþſtu jeb menti apmaifa, ohtrâ lai tohs ſafeetus ſalmu kuhlifchu gallus ſchinni uhdeni eemehrz un tohs ſemmê noleek. Treſchais lai ar dakſchu ſchohs kuhlifchus panemm un eedohd zettortam, ſas us junta ſahrscheem ſtahw. Schis primo ſahrtu jeb rindi ſahrdams junt, lai leek kuhlifcheem reſſgallu us appafsch pirmai ſahrti wirſû, tad buhs labbas junta wiſtinaâ. Tâpat nu tohy likti wiſſi kuhlifchi ween us ohtru libds pat junta augſchpuffei, bet tad ſalmeem reſgallu jagreeſch us augſchu. Kad wiſſu juntu tâ libds tſchukkura effi aplahjis, tad no tahdeem paſcheem mahla ſamehrzeteem kuhlifcheem arri pats tſchukkurs jataifa; bet nu kuhlifchi no teemgalla libes ſaiti us puffi japahrſchkir un jaisplahta, un tâ tſchukkura ſahrtim jausleek, ka kuhlifchu weena dakka ſchaj puffei junta, ohtra kuhlifchu dakka minn puffei junta usgult. Schee tſchukkura kuhlifchi ſtipri un ar ſinnu weens us ohtru jausleek, un lai wehifch tohs ne nogahſch, tee pee junta ſahrtim abbâs puffes ar ſalmu ſaitem japeeſeen. Ar ſchekheem jaapgreeſch junta teemgals un janolihdsina.

II. Kâ warr dakſtinus (dakſtinus) no ſalmeem un mahla taiſiht?

Nemmi ſalmu kublu un laidi to pee wahrpahm turredams, reſgallus pahrs reiſu us ſemmes, tad ſalmi paliks gallâ libdseni; atraiſi tad to kubla ſaiti un iſplahiti ſalmus us kahdu galdu, ſas ar ſinltim aplaiſihts un kur latte (latte, ſahrtâ) usnaglata. Dee reſgalli pee ſchibſ laktes klahu japeeſpeeſch, lai tee weenadi un libdseni paliktu; arri tee ſalmi us galda weenadi janoleek, ta ka weenâ weetâ tee ne buhtu beefakâ ſahrtâ, ne kâ ohtrâ. Tad us ſcheem ſalmeem jausleek tahds mahlainus uhdens, ſas gan drihs til beef kâ beefa putra, un ſchis ſtipri jausſpeeſch, lai ſalmâs labbi eewellahs. Us teemgolleem nu jausleek kahds kohzinsch (nuhja, ſahrtâ galâ), ſas til refnus kâ pirktis, nu ſchim kohkam aplahrt janemm tee teemgalli ar tahm wahrpahm un eekſch teem mahleem jaeſſpeeſch un jaeclippina. Lai ſalmi pee ſchi kohka ſtipraki turretohs, wehl abbeem kohka galleem pahrs reiſu jaaptinn kahda ſaujina no ſcheem teemgalleem. Dee zitti ſalmi tâpat jaeſſpeeſch eekſch mahla.

Nu buhtu taws dakſtinsch no mahla un ſalmeem gattaws. Nozelli ſcho nu no galda, noleegi to pee ta kohzina turredams pee ſemmes, un tâ kâ zits tabds ſalmu dakſtinsch gattaws, tad usleegi to pirnam wirſû, bet usberri pirnam us ſlapjeem mahleem ſmitâ wirſû, lai ne peelihþ weens pee ohtra, un ſahzi nu juntu junt, pirms tas mahls irr ſakaltis; jo junts buhs labbakâ, ja ar mihtſteem dakſtineem jumfi, ne kâ ar ſakaltuscheem jundams. Wehl janozeht ar zirri ſchohs dakſtinus weenlibds ar teem kohka galleem, tâ kâ libdsenas mallas paliktu.

Ar kahdu kexfi jeb ahli eedurri nu dakſtinam par widdu pee paſcha kohzina klahu, un zelli winnu us juntu. Schee pirnee dakſtini, ſas jaleek us primo ſahrti, jataifa 1½ werſchof (ſas irr 2 zollu beefi, tohs zittus tu warri teemakus taiſiht. Ta pirma rinde, ko likfi us primo ſahrti, tâ jaleek, ka 3 werſchof jeb 4 zolli no ſchi dakſtina pahr to primo ſahrti pahr ſtahw. Ar kahdu kuhzini jeb maſchâs ſaiti ſchee dakſtini japeeſeen pee ſahrtâ tanni weetâ, kur to zaurumu dakſtinam effi pataiſijis, to ar kexfi us juntu zeldams. Nu tohy liktas tabs

zittas rindeß weena pehz ohtras tà tà tas pufs dakstinsch tai pirmai rindei usgull wirsü; ir schee irrjapeeseen tàpat tà tee pirnee dakstini. Tà eet libds pat tschuffuram. Tschuffurs jataisa tàpat tà tahdam juntam, kas ar mahlu falmeem tohp apjuntß. Taisi schohs dakstinus 14 werschoß (24 zollu) garrus, 11 werschoß (19 zollu) plattus un 1 werschoß (1¼ zollu) beesus.

Kurfemmes Zivil-Gubernators C. v. Brevern.
Kanzelejas Direktors de la Croix.

No Zehkabstattes.

Mums schogadd irr stipra un pastahwiga seema. Ar 14ta Nowembera fahze stipri falt ar 14 grahdehm un tà ar ween bija falna libds schai deenai, til 6. Dezembera leetus lihje; bet 15. Janwara bija falna no 23 grahdehm. Taggad jau trescha deena sneega putteni pee 10 grahdehm falnas, wissi zeki aisputtinati, ka ne kur warr braukt. Lihds schim ar zilweku wesselibu labbi gan un ne mirst dauds lauschu.

18ta Janwar 1850.

L.

No Birschumuischas.

Tahdu stipru seemu mehß jau fenn ne effam redsejuschi. No seemas eefahkuma libds schim bes mitteschanas irr fallis, bet 20ta Janwara bija 32 grahdes falnas, un eelsch astonahm deenahm ne kad masak ne ka 25 grahdu. Pee mums, paldees Deewam, ne dsird no nosalluscheem zilwekeem, bet pee laudim dauds jauni teki un jehrini isnihkuschi. Dauds weetas uhdens truhkst zilwekeem un lohpeem. Wehjaputteni irr zekus maitajuschi. Taggad jau trescha deena irr rahms un tikkai 1 grahde falnas, tà tà zilweki un lohpi warr atkal atpubstees. 27ta Janwar 1850.

L.

Preeziga sinna par Landses basnizu.

Jau preeksch 25 gaddeem tappe schi basniza, kurra us Suhres semmes stahw, no Suhres un Laides zeeniga dsimtskunga, muhsu mihta leelaja kunga Johann v. Lambsdorff us mannu luhgschanu ar maseem ehrgelehm apdahwinata. Schihs ehrgeles bija sawabas un tahs pirmalajas muhsu tehwa semme, jo tahs bes ismahzitu ehrgelneeku warreja bruhleht; bet tà tà dauds skunstes darbi ilgi ne pastahw, irr ahtri famaitadami, tà arridsan schihs ehrgeles pehz

fahdeem gaddeem ihsti wairs ne derreja, jo ehrgeles stabbules no kohka taifitas aukstumu un karstumu un arri masu flapjumu ne panesse, un winnas balsß us weenreis pagallam nosudde.

Gan muhsu mihtais wezs leelajs kungs sawa prahtä dohmaja schihs ehrgeles likt pahrtai-fiht, ka derrigas buhtu, bet patti basniza jau arri fahze fagruht un to waijadseja papreeksch glahbt. To apnehmahß muhsu mihtais jaunais zeenigs leelajs kungs Gustav von Lambsdorff, kad tas no sawa tehwa Suhres muishu dabbuja waldiht.

Ar tehwu weenlihdfigi dohmadams un pils deewabihjigas firds Landses basnizu no papilnas pohsta eefchanas glahbt, likke winsch 1847 ruddena laikä to darbu fahkt. Basniza til fahdas diwsimts fohlus no mannas muishas tahlu noht, bija man tas leels preeks, redseht, ar fahdu labbu prahtu wissi strahdneeki preezigi un tikkuschi sawus spehßus pee schi darba peelikke, un aispehrn ruddeni stahweja basniza gattawa, til ka wehl ehrgeles truhkst. Leels darßs bija pee tahs, jo basnizas seenas waijadseja 3 pehdas augstaki usmuhreht, winnas daktina juntu par jaunu taifiti, un tohrna juntu augstaki zelt, kas taggad ar dehlischeem juntß un ar falku pehrwi irr apmahlehts. Wissi lohgi par jaunu taifiti, dabbuja lohzetä wirspuffe pehrwetass lohga glahses. Wissas durwis, fehdekki, altara un pahrbasnizas tralini no jauna taifiti irr apmahleti, tà tà arri kanzele, basnizas eelschligas seenas un greesti pehz raksteem mahleti, un basnizas widdu leels missina lukturis karrahß. Wissa schi ispuschkofchana to firdi us deewabihjafchanu mohdina, bet pawissam us swehtahm dohmahm zillina tas wezs kohfschi isfnißkerehts un balti mahlehts altaris ar to jaunu Rigä taifitu un

apseltitu bildi muhfu kunga un pestistaja Jesus Kristus pee krasa stabba.

Lai nu Deew's no sawas schelastibas palihds, ka arriksan tahs mahzibas schinni pahrbuhwetâ un isgresnotâ basnizâ tai draudsei tâ kâ lihds schim, jo prohjam isdohtohs par fwehtas tizzibas stiprumu, deewabihjiga prahta apnemfchanu un dwehfeles pestifchanu, Dahwida 26tu dseefinu 6—8 pee firds nemdamees: „Es „esmu kungs kahrt tawu altari, ka es dsirdeht „leeku to telkchanas balsi, un fluddinaju wif- „sus tawus brihnumus. Kungs es mihleju to „mahjas weetu tawa namma un tawas gohdi- „bas telts weetu.“ Landses basnizkunga muischâ, 23schâ Janwar 1850.

W. Kallmeyer,
Landses un Ushawas draudses wezs mahzitajs.

A H B O L S.

(Pasalka.)

Bij weens baggats wihrs, kas pee ta kehnina Grodusa pille dsihwoja, jo winsch wianna wirf-kambar-junkuris bija, tas apgehrbabs ar purpuru un dahrgu audeklu, un dsihwoja ik deenas kahrumâ un lihgsnibâ. Pee ta no tah-tahm semmehm wianna jaunibas draugs atnahze, ko fenn jau ne bija redsejis. Un tas kamar-junkuris tam draugam par gohdu leelu meelastu sagahdaja un wiffus sawus draugus us to aizinaja. — Bet us teem galdeem dauds gahrdi ehdeeni eelsch brangahm blohdahm no selta un fudraba bij falikti un wehl dauds zitti brangi trauki ar ohdamahm sahlehmi un ar wihnu no daschadahm furtehm. Un tas baggats wihrs sehdeja wirsejâ weetâ pee galda un bij preezigs; un wiannam par labbu rohku sehdeja tas draugs, kas no sweschas semmes bija atnahzis, un tee ehde un dschere un peehdahs.

Tad nu tas wihrs no tah-tahm semmehm us to Grodusa kamar-junkeri fazzija: tahdu brangumu un gresnibu, kâ pee tewim, mannâ plajschâ semme ne esmu redsejis; un winsch wiffu scho brangumu flaweja, un paschu to draugu pahz zitteem zilwekeem wirf semmes laimigu teize.

Bet tas baggats wihrs, prohiti tas kehnina kamar-junkeri, weenu abholi no selta schliwesch nonehme, — un tas abhols bija leels un brangs un no ahrpuffes farkans kâ purpuris, — un to abholi panehmis winsch fazzija: rē, schis abhols us selta blohdi gulleja un wianna augums irr brangs; — un winsch scho abholu dewe tam sweschineekam, sawas jaunibas draugam.

Tas draugs to sagreese un rē, wianna eelschâ bij weens tahrps. — Bet tas sweschineeks kattijahs us to kamar-junkeri, un schis, semjup kattidams, nopuhtahs! — Jo paschâ gohdbâ un brangumâ dsihwodams, wianna firdi graude wianna newehrtibas peemina; tas tahrps, kas ne mirst, un tas ugguns, kas ne isdseest muhscham!

Chr. F. F.

Tam augsti gohdatam zeenigam Konsula kungam Friedrich Hagedorn jaunakam, Leepajas krahfchanas lahdes zehlejam un walditajam un wianna laipnigam paligam, F. G. Schmahla kungam, krahfchanas lahdes 25zu gaddu gohda deenâ, tai 6tâ Merz 1850 firsnigâ mihlestibâ pateizigi dahwinahs.

Mihlestibas un pateizibas fweizinaschana.

Schodeen krahfch'nas lahde tawam gahdam,
Sesjâ Merza deenâ Leepajâ,
Tewi fweizam, tewi slawu dohdam,
Tu mums effi mihla, teizama!

Tewi fweizam, nabbadfinu krahjumē,
Grubti wairoti dauds tubkirefchi!
San mas bija pirmati taws fahkums,
Nu puss milliones effoti.

Tewi fweizam, muhsu laimes weetu,
Hagedorna nammu! Latpeeschchi;
Tawahm mihli's faitchm reds apsnegtu,
Zahl ais mums jaw drihs puss kursenmi.

Mihlu Schmahla kungu fweizinajam!
Kas pee leela darba paligs irr;
Laurenz-Mesteram eelsch debbes-mahjahm,
Deew's lai debbes schelastib' peeschkirr.

Bet pawiffam fweizam Juh's schodeenu!
Kas mums krahfch'nas lahdi eezehlatt,

Hagedorna kungs! Zuh's to arweenu
Upkohpat un gohdâ isweddat.

Muhfu labbadarritajs Zuh's effat,
Dimi desmits peezi gaddu nu!
Zuh's gan daudskahrt swehtibu mums neffat,
Bet ne meh's Zums tâ pateizibu.

Zums schim brissham pascheem affatina
Noritteh's, kad to apdohmajeet,
Ka Zums toreis deesgan raises bija,
Kad scho gruhthu darbu eesahfeet.

Taggad Deemu slawedami stahweet,
Deems Zums palihdsejis, draugs un tehms!
Pahrskaitet to pulku, fo jau krahjeet:
Diw' simt's tuh'st'oschi mums intreffes.

Nu irr tâ, ka jau eeksch gadda nahksees,
Auglu diwi desmits tuh'st'oschi;
Ja Deems gribb, ta arri wairs ne stahsees,
Ko tik gruhthi effect dehstij'schi.

Pagahj'schas tahs ilgu gaddu behdas,
Nopuhst'damees sweedrus flaukat Zuh's,
Zuhfu mihlib's darbs slaw laimes pehdâs,
Nu arween Zums wairak gohda buhs.

Deems lai libds ar mums, ka Zuhfu prahtu,
Zuhfu tehwa firdi atshstam;
Zuh's mums labbus laikus wehlat klastu,
Lai ir wezzumâ ne panihstam.

Nu meh's paliksim jo pahrtikfuschu,
Nu num's dishwojoht jo weegli buhs,
Arri prahtâ kshsim pamohduschu,
Nu muhs redsejeet jo laimigus.

Peenemmeet muh' firschu pateizibu;
Meh's Zums wehlam ihstu laim' un gohd!
Deems lai wehsti Zums muh' mihlestibu,
Deems lai sawu schelastib' Zums dohd.

Peenemmeet par paleekamu sinu
No schih's deenas, dahwanu no mums,
Wainagi un raksti puschko winnu,
To meh's pasemmigi suedsam Zums.

Un kad buhseet deesgan strahdajuschu,
Kad Deems Zuh's pee fewim aisdweddihs,
Lad tai mehrâ, ka muhs miblejuschu,
Jesus eepreezech's Zuh's debbesis. *)

Zirwas un Dserwes krahshanas lahdes beedri.

*) Matt. 25, 21. 2 Kor. 9, 9.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifikas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wiffas Kreemu Walfis 2c. 2c. 2c.,
tohp no Schenberges pagasta teefas wiffi tee, kam
kaha's taisnas prassichanas buhtu pee ta nomirruscha
saimneeka Mikkel Abbolin no Saku mahjahm, par ka
mantu parradu dehl konkurse spreesta, usaizinati, libds
24to April f. g. pee schih's teefas peeteiktees, jo wehlat
ne weenu wairs ne klausih's. Schenberges pagasta
teefa, tai 24tâ Webruar 1850. 3

(N. 52.)

J. Leepe, peesehdetajs.

W. Schring, teefas srihweris.

*

*

Krohna Amburgas pagasta teefa zaur scho sinnamu
darra, ka tahs us Masas Gezwites muifchas lauкеem
eeriktetas Aekscheneeku-mahjas pee schih's pagasta tee-
fas tai 17tâ un 18tâ Merz f. g. wairaksholitajeem us
renti ischlihs, un ka klastakas sinas par tahm at-
weeglinatahm zittahm buhschanahm katrâ deenâ schei-
tan warr dabhuht. Amburgas pagasta teefa, tai 16tâ
Webruar 1850. 1

(Nr. 171.)

Gutmann, teefas wezzakajs.

Brunowski, teefas srihweris.

S i n n a.

Zeen. mahz. L. no B. Zuhfu mihlee raksti no Dezember un Januar m. patlabban pee mums atnahkuschu! —
Mihl. U. B. no 3. Zuhfu dseefmina atnahze, kad Nr. 9 jaw bija isgahjis pa pasauli! — Zeen. m. B. — e. no D.
Lai Deems swehti, auglo un wairo to mihlo rakstu sismi — e! Muhfu meitina labpraht ar to puschkofees un
gresnofees. — Pateizu muhfu dseedatajeem D. un F. M. no D. Muhfu meitai taggad falkis aismazzis, bet
us preekschu ta Zuhfu dseefminas gan padseedahs. — Mihl. A. S. no R. Muhfu meitina scheljoahs, ka ta ar
tabdeem gar ee m swahrkeem ne warroht ne buht eklubt daschâs istabâs. Irr gan labbi schubthi swahrki — bet
ne pehz mohdes. Tapehz zitti kleeds, lai nahloht ar ihseem swahrzineem. Ak tawas pasaulis! — Zeen. m.
Chr. F. K. no S. Zuh's taisatees par stipro paligu — paldeems! Peeleezeet saweem raksteem wehl tabbus galla
wahrdus klastu, kas ta stahsta mahzibu Latweescheem skaidrafi parahda. — Ne launojeetes, zeen. lassitaji,
ja tahdas fluddinaschanas muhfu lappinas pahrneem! Zizjeet, mannim jaw irr mohlas deewegan tahs
pahrtulkojoht! Jhst's kursenneeks falka: „fo buhs darriht!“ — Schulz.

B i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernias dugstas waldischanas pusses: Gofrath de la Croix.

No. 84.